

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

enim paschali tunc Sol & gradum 8 possedit, cum tamen in Arie te nobis illa festiuitas sit peragenda incidisse. ¶ Regis FERDINANDI natalis est 1503, huius anni litera dominicalis A, Cyclus clauium 34 scitur. lam si index Z ad 34 in limbo interiori status, litera q̄ A proxime sequenti in exteriori limbo ostensorem denuo adiungas, 16 Aprilis dies ostendetur. Visato interim ne A litera cum indice obtegatur. Quod vbi peractum est, festorum omnium mobilium circularis extat descriptio.

QVORVM TALIS EST SERIES

Table with 4 columns: Day, Month, Day, Month. Rows include Septua. 12 Febr. Iudica, 2 Apri. Cātate, 14 Maii; Dñica Est. 26 Febr. Palmarum, 9 Apri. Rogatiōes, 21 Maii; Quadra. 5 Mar. Pascha, 16 Apri. Ascensio, 25 Maii; Remini. 12 Mar. Quasim. ge. 23 Apri. Exaudi, 28 Maii; Oculi 19 Mar. Misericordi. 30 Apri. Pentecoste 4 Iunii; Letare 26 Mar. Iubilate 7 Maii, Trinitatis 11 Iunii

Pascha iam denuo mensi secundo inseritur, ideo quod æquinoctiū secundo post Natalem FERDINANDI Regis contigerit. Tertio post 8 (oppositio autem vera non media attendi in Paschali celebratione debet,) quæ iccirco nunc 12 Martii secundum patres, secundum Theophilum & æquinoctii solidam rationem 19 Martii sancti ficanda foret. Verum quia ecclesiastica consuetudo 16 Aprilis eligit Dionisium imitans, cuius æquinoctium 21 Martii dies est, fit vt similiter in 35 dies pascha vltra debitum finem producat, Soleq̄ in 5 Tauri gradu, impuro dicto, existente colatur. ¶ Neq̄ vero nos tantum hic fallimur, cum & Iudeis ipsis, quamuis egregie sapientes sibi hoc loco videantur, æquinoctii ignorantia imponat. Non enim in primo, legi obtemperantes, sed secundo mense contra Mosen & edicta sua pascha adorant. Aequinoctium etenim statuentibus 13 vel 14 Martii contigit hoc presenti 1539 anno, vt 11 Aprilis paschali solemnitati vacarunt, cum aliis si exquisitam æquinoctii computationem sequerentur, legi suæ conuenienter 12 potius Martii pompas illas paschales peregerissent. Ita 30 integris diebus verū suū peregreredientes falsi sunt. Potest etiam alia de causa paschatis minus stato tempore per omnem orbem culti varietas accidere, præter Moisaicam traditionem & ecclesiæ. Diuersitas namq̄ meridianorū non vltimam paschatis variandi occasionem per regiones diuersas inducit. Telluris enim globositas efficit, vt à Sole tota terra simul & vno momento illustrari nequeat, que res diem causatur. Verum dimidia tantum parte dies, altera nox, & e contra, dum fit non vltima festiuitas huius venerandæ varietas contingere potest. Cuidam enim terræ partiluminarium oppositio videri potest, cuidam minime, vni post meridiem, alteri post noctis medium, ex quo fit, vt hic oppositionem ad diem Solis, ille ad diem Saturni nonnunquam conspiciat. Cui in die Saturni apparuit, sequenti Dominica festum instat, Cui die Dominica cernitur oppositio, is mox octaua sequenti sollemnitate sacra peragat. Quæ res locum haberet, si non vniuersalis quædam ecclesiæ constitutio per orbem euulgaretur. Sed quoniam hæc & huiusmodi nemini non per se obuia esse possunt, verbo attigisse satis fit.

Iudeorum error in celebratione paschatis.

Quomodo paschale festum variatur ratione diuersitatis meridianorū.

ENVNCTIATVM TRICESIMVM NONV.

Quibus anni temporibus, diebus, horis & minutis æquinoctia contingat presentissimè contueri.

lege, æquinoctia per instrumentum coplexus. Neq̄ & c.

lege, Infima & immo.

Instrumenti partium sumaria enarratio.

lineis nō licentis

VM HACTENVS PERMVLTATA super erroribus paschalibus egerim æquinoctii nomine, oportuniū videtur ostendere nunc quomodo possis omni tempore euenies illud certissimus agnoscere. Illud autem quo scilicet confiteri quæat, figuram per quam hoc præstare iuxta dies, horas & minuta nostro more computata liceat, exhibui, ordinens ab anno Christi 1300 vsq̄ ad 3000 æquinoctia instrumentum complectitur. Neq̄ sane ideo, quia ita opus fore crediderim, sed quod palam facerem in tanto temporis spacio vernale æquinoctium in Februarium vsq̄ retro cessurum, & quo vel sic saltem maturius Kalendarium emendandi desiderium ecclesiæ inducatur. Instrumenti partes igitur primum, postea vsus accipe. Infima & imobilis huius figuræ rota limbo constat vno, circulari pleriq̄ cōserto, quarum singuli in partes 14 diuisi transuersalibus interstincti limeis sunt. Sectionum queuis 14, diem refert, qui sunt 27 & 28 Februarii, & duodecim Martii. Huius limbi extremitas alba nigraq̄ spacia vicifim gerit, quorum alba dies, atra noctes denotant. Iuxta lineam spacium candens transeuntem vides, M literam subinde adiunctā, quæ meridiei nota est. Linea nigrum diifecans, mediam noctem significat, N litera opposita. In spacio illo obscuriori C & R literæ reperiuntur, C occasum, R ortum innuens. Sub dicto colore duodecim gradus semper habentur, duodecim horas noctis signantes, similiter sub candido 12 horæ diei continentur, in vicem iam albe, iā atræ. Nox enim æqualibus cum die horis participat, quoniam dies illi

illi æquinoctiali congruunt tempore. Numerus ille horarum tertio in spacio centrum versus de 3 in 3, à meridie in mediam noctem, rursumq̄ à media nocte in meridiem, nostro pro more scribitur. Quarta huius limbi area dierum in se numerum vnā cum nominibus suis continet, vt, an dies sit Februarii, an Martii sciatur. Interim limbi parte indices quidam occurrunt cum annis Christi singuli noti ab vno centenario in alium, quorum primus 1300, nouissimus 3000 annos, (omnes à Christo nato intelligendo) gestat. Rota post hæc omnia vobilis quinq̄ ostensores amplexa cernitur, primus ostensorem B, secundus C, tertius D, quartus E, quintus F literis insigniuntur. Quilibet horum 20 annos sub se continet, ita, vt omnium summa 100, qui integer centenarius est, constituat. In ventre autem istius instrumenti filum prominēt, vniuersali vsui accommodum. Et hæc de instrumenti partibus sufficiunt. Inquisiturus quem diem anni præstituti æquinoctium vernale vendicet, indicem rotulæ fixæ inspiciat, minorem centenarium anno vel annis propositis gerentem. Huic dein de reperto, indicem alium mobilem superiorem superlocans, in cuius superficie quadrangula propositum currentem annum vltra inferioris indicis centenarium offendet. Sicq̄ rotulam hanc meridiano Ingolstadiensi quadrantem, habebit. Quo facto annum propositum in area numerorum requiret, vbi super iuxta positam lineolam filum extendens, Mensem, diem horamq̄ æquinoctii vernalis in inferioris limbo rotæ contuebitur, ante vel post meridiem eueniens vel euenturum. Quod si exquisitum aliquem centenarium aut præcisum deligas, ad quem æquinoctium inuestiges, nullo iā amplius est opus labore. Nā indices per centenarios distincti, neminem latent, per quos filum ductum ex centro, dicto citius æquinoctii tempus vel elapsum vel elapsurum manifestat. Quod si meridiano alio respondens æquinoctium desideras, vel loco alteri, locum è tabula regionum in tertio enunctiato posita summe, qui si orientalis est Ingolstadio, horas & minuta eius inuenta in præfenti instrumento numera, à linea meridiei incipiens, id est, à 12 (lineam dico cum M litera notatam) versus R, per inuentas horas seu minuta filum dirige, indice superioris orbis sub idem firmato. Rursumq̄ filum lineæ anni currentis vltra centenarium superinduc, & continuo in limbo rotæ inferne, diem, horam & minuta temporis æquinoctii vernalis extabunt. Iam si tres tantum dies hor. 0 m̄ 42 numero dierum Martii (in quo æquinoctium cōtingit) adieceris, diem, horam minutaq̄ Autumnalis æquinoctii, quod in Septembre accidit, habebis. Si vero locus occidentalior Ingolstadio offertur. Hora & minuta eius per tabulam regionum inuenta, C versus numerari postulabunt, filo & ostensore, vt dictum est, dispositis, Multo hoc idem per exempla manifestius euadit. ¶ Imperatoris Quinti CAROLI Iannus 1500 natalis scribitur. Qui numerus, quoniam per se centenarius est, minore opus opera fuerit. Filum itaq̄ mox super M ostensorem rotulæ inferioris (vbi 1500 habentur) ponis, quod in limbo decimum diem Martii, horas 6 minuta 28 post meridiem (meridiani scz Ingolstadiensis) aperit. Cum autem Gandauum, vt supra, Caesaris natale solum sit, iam per tertium pronuntiatum ex tabula regionum Gandauum requirendum erit. Quod illic occidentalius Ingolstadio 39 minutis inuenitur, quapropter indicē B super ostensorem M induces, numerabilisq̄ 39 minuta retro occasum versus, per quæ filum traductum, mox in limbo diem 10 Martii, horam 5, minuta 49 pomeridiana, in quibus æquinoctium vernale accidit habitantibus sub meridie Gandauensi indicabit. His diebus, horis & minutis addenti tres dies, hora 0, m̄ 42, prodibunt 13 dies, 6 horæ 31 m̄ Septembris æquinoctii autumnalis tempus. ¶ Alia demonstratio lucidioris intellectus gratia sit ista. Infimula lucatan nomine auspiciis diui CAROLI inuenta ad Christianæ fidei sanctimoniam conuersa, distans ab Ingolstadio occidentem versus horis 6 m̄. 40 Ibi si scire laboras quando diei nox fiat par, hoc 1539 anno, tum ostensorem B literæ M connecte, ab ipso B occasum versus, horas 6 m̄. 40 numerans in limbo exteriori rotulæ mobilis, filumq̄ per ea diducens, in limbo exteriori rotæ immobilis diem Martii 10 horas 10 Minuta 12 ante meridiem tempus æquinoctii Lucatani cernes. ¶ Regi FERDINANDO annus 1503 natiuus fuit, oriundo in Medina Hispaniæ vrbe, centenarius est 1500, quare B super M inferatur, occasus ratione, quia Medina Ingolstadium hora 1 m̄ 12 superat, hora 1 m̄ 12 versus occidentem à B in limbo mobilis rotæ querendæ erunt, per quæ filum trahetur, indexq̄ B sub idem reducetur. At filum per lineam tribus annis proximam directum, in limbo immobilis rotulæ diem Martii 11, horam 10 m̄ 43 ante meridiem ostendit. Eo ipso igitur minuto Sol principium Arietis ingredi Medinæ incolis dici potest. ¶ Verum ne quid deesse conqueri possis, loci orientalis intellegendi viam quoq̄ aperiam. Hierusalem Ingolstadio est orientalis horis 2 minutis 24, quo loco si scituras æqualitas diei & noctis quod die & hora anni natalis supradicti regis scz Ferdinandi, qui est 1503 euenit, tum impone B, vt nosti, literæ M, numerando cōtra orientem à B duas horas 24 minuta, & hoc in mobilis rotæ limbo, filū per ea duc, indice B subducto. Iam si filum lineæ trium annorum inferas, tum illud in limbo fixi orbis 11 Martii, horas 2, m̄ 19 pomeridiana, horologio Hierosolymitano cōgruentia, aperiet. Quoniam autem sola B litera hucusq̄ vsi sumus, non abs re fuerit adhuc altero dogmate rem planiorem reddere. Esto vero tale. Aequinoctii vernale ad annum Christi 1598, si nosse velis meridiano Ingolstadiensi

Quomodo æquinoctii dies annuatim sit inuestiganda.

Vt Aequinoctium meridiano non respondens alii reperiat, quam Ingolstadiensi.

inferne, dies & hora legendum, nō diem & horam & c.

Exemplum CAROLI Imperatoris.

Lucatan Infimula occidentalis

nomine & auspiciis diui CAROLI inuenta ad Christianæ fidei sanctimoniam conuersa & c. Exemplum Regis FERDINANDI.

Quomodo æquinoctium in Regionibus orientaliorebus sit inueniendum.